

Л. В. АЖНЮК

Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України
м. Київ, Україна

Електронна пошта: lesia.azhniuk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0095-0914>

ПОГРОЗА ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

У статті розглядаються методологічні підходи до проведення лінгвістичних експертиз у справах, пов'язаних з юрислінгвістичною кваліфікацією мовленнєвих дій. Як об'єкт дослідження лінгвістичної експертизи мовленнєва дія перебуває на перетині концептуальних сфер лінгвістики і права. Мовленнєві дії визначеного законами змісту (погрози, шантаж, заклики, підбурювання та ін.), які вчинені за обумовлених законами комунікативних обставин, можуть кваліфікуватися як кримінальні злочини. Юридична оцінка таких мовленнєвих дій має вибудовуватися на специфічних алгоритмах доведення, які виходять за межі права, оскільки належать до компетенції лінгвістичної прагматики. Склад мовленнєвого злочину формують прагматичний зміст мовленнєвої дії, її цілеспрямованість і кінцева злочинна мета.

Для вирішення кола завдань, які стоять перед лінгвістичною експертизою, запропоновано як базовий принцип прагмалінгвістичної параметризації мовленнєвого злочину. Він передбачає виявлення вичерпного переліку його обов'язкових комунікативних ознак — лінгвопрагматичних складників відповідної мовленнєвої дії. Поєднання всієї сукупності лінгвопрагматичних складників мовленнєвої дії у відповідному комунікативному контексті є рівноцінним її вчиненню.

На прикладі мовленнєвої дії «погроза» описано методологічні підходи проведення лінгвістичної експертизи й представлено їхнє теоретичне обґрунтування. Розглядаються відмінності між побутовою, власне лінгвістичною і юрислінгвістичною кваліфікацією погрози. Серед обов'язкових лінгвопрагматичних ознак мовленнєвої дії «погроза» розмежовано, з одного боку, ознаки, які обумовлені сутнісними характеристиками відповідного мовленнєвого жанру, і з другого боку, ознаки, зумовлені власне юридичною кваліфікацією складу мовленнєвого злочину. Проілюстровано, як у лінгвістичній експертизі відбуваються прагмалінгвістична параметризація мовленнєвого злочину та діагностування його складу.

Ключові слова: юридична лінгвістика, лінгвістична експертиза, лінгвопрагматика, мовленнєвий акт, мовленнєвий жанр, мовленнєва дія, параметризація мовленнєвого злочину.

Відносини між людьми неможливі без мови і поза мовою. Природно, що юридичне регулювання цих відносин у багатьох випадках потребує співпраці правників і фахових лінгвістів. Теоретичне підґрунтя для вирішення низки питань, які постають на перетині мовознавства і юриспруденції, закладають лінгвоекспертологія і юридична лінгвістика, яка «поєднує і розмежовує мову, право і злочин» [Olsson : 12].

- May and Rui Sousa-Silva. Second edition. London; New York: Routledge, 400–415.
- Witczak-Plisiecka I. (2013). Speech actions in legal contexts. *Handbooks of Pragmatics*. Wolfram Bublitz Andreas H., Jucker Klaus P. Schneider (Eds.). Vol. 2. Pragmatics of Speech Actions. Marina Sbisà, Ken Turner (Eds.). De Gruyter Mouton, 613–658.
- Zav'yalova O. N. (2003). Rechevaya (yazykovaya, verbal'naya) agressiya. *Kul'tura russkoj rechi. Enciklopedicheskij slovar'-spravochnik*. Moscow: Flinta: Nauka, 562–564. [In Russian].

SOURCES

- SUM Slovnyk ukrainskoi movy: in 11 vols (1970–1980). Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].

L. V. AZHNIUK

O. O. Potebnia Institute of linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine

Kyiv, Ukraine

E-mail: lesia.azhniuk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0095-0914>

THREAT AS AN OBJECT OF FORENSIC LINGUISTICS

The article discusses methodological approaches to forensic linguistic research concerning the cases based on the juridical assessment of speech deeds. As an object of forensic linguistics the speech act lies at the interface between the conceptual spheres of linguistics and jurisprudence. When the speech deeds whose content is defined by the law (threats, blackmail, appeal, solicitation) are performed under certain communicative circumstances they could be qualified as criminal offences. Juridical assessment of such speech deeds must pursue the lines of reasoning lying beyond jurisprudence and pertaining to linguistic pragmatics.

The principle of linguistic parameterization of the language crime is essential for resolution of the wide range of tasks confronting forensic linguistics investigation. Parameterization stipulates for the comprehensive list of indispensable communicative features as its linguopragmatic elements. The combination of the sum-total of linguopragmatic elements of the speech deed in the relevant communicative context is tantamount to its perpetration.

Through the example of the speech act «threat» methodological approaches are described and their theoretical feasibility is discussed. The differences between the casual understanding of «threat», on the one hand, and its linguopragmatic qualification, on the other hand, are examined.

Among the distinctive features of the speech act «threat» we distinguish those conditioned by the essential characteristics of the respective speech genre and those conditioned by the juridical qualification of the elements of the linguistic offence. The cases of parameterization of the linguistic crime and of the introspection of the elements of the crime in forensic linguistics are exemplified.

Keywords: juridical linguistics, forensic linguistics, linguopragmatics, speech act, speech genre, speech deed, parameterization of the linguistic crime.

Дата надходження до редакції — 17.02.2022

Дата затвердження редакцією — 22.02.2022